

українського строю, що пов'язана з історією народу, розкриває його характер і творчі особливості.

ВИКОРИСТАНІ ДЖЕРЕЛА

1. Білан М.С. *Український стрій: Навчальний посібник* / М.С. Білан, Г.Г. Стельмащук. – Львів : Фенікс, 2000. – 325 с.
2. Васіна З.О. *Український літопис вбрання: [Книга-альбом]* / З.О. Васіна. – К.: Мистецтво, 2003-2006. – Текстівки, рез. англ., рос. Т. 2: XIII - початок XX ст.: Наук.-худож. реконструкції. – 2006. – 448 с.
3. *Етнографія України: Навч. посібн.* / за ред. проф. С. А. Макарчука. – Вид. 2-е, перероб. і доп. – Львів : Світ, 2004. – 520с.
4. Ніколаєва Т.О. *Український костюм. Надія на ренесанс* / Т.О. Ніколаєва. – К. : Дніпро, 2005.– 320 с: ілюст.
5. *Интернет ресурс: <http://www.ronl.ru/referaty/kultura/376920/>*

*Габрієлла Галамбош
(Полтава, Україна)*

УКРАЇНЬСЬКА НАРОДНА ВИШИВКА У ПОЗАШКІЛЬНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ УЧНІВ

Позашкільна діяльність сьогодні розглядається як одна з головних ланок безперервної освіти в системі виховання всебічно розвиненої особистості, найповнішого розкриття її задатків і нахилів, створення умов для розвитку й підтримки талантів й обдарувань у різних галузях знань; забезпечення цьому можливостей щодо вибору діяльності, до якої дитина проявляє зацікавленість, створення необхідних умов для прояву її природних здібностей.

Широка мережа позашкільних закладів дає змогу учнівській молоді задовольнити потреби в додатковій освіті та змістовному дозвіллі, розвивати творчі здібності [3].

Позашкільний педагогічний процес будується на обов'язковому заохоченні різнобічного творчого самовиявлення учня, багатстві вражень, створенні оптимальних особистісних стосунків, які є джерелом продуктивної творчої діяльності дитячої спільноти.

У позашкільному навчальному закладі панує невимушене, неформальне спілкування, вільний вибір форм і засобів діяльності, які керівник гуртка використовує на свій розсуд, керуючись психофізіологічними особливостями розвитку дітей, власним досвідом, традиціями закладу, можливостями тощо.

Крім того, сама організація вихованців. їхньої діяльності у позашкільному закладі досить різноманітна. Вся позашкільна виховна робота спрямована на розвиток творчої особистості, її ініціативи з урахуванням потреб і здібностей. Завдяки саме такій організації діяльності гуртківців у позашкільних закладах виникає можливість зацікавити їх творчістю, спонукати їхнє прагнення щодо набуття необхідних прийомів та засобів, які визначають нестандартність, оригінальність.

Позашкільні установи мають яскраво виражену специфіку впливу на особистість дитини. Передусім, це добровільність і право вибору занять, різноманітність і альтернативність спілкування як з ровесниками, так і з

керівниками гуртків і секцій: диференційованість за інтересами та захопленнями, унікальні можливості щодо інтелектуального та творчого становлення особистості. У позашкільних установах створені найбільш сприятливі умови щодо розвитку творчого потенціалу особистості, її задатків та здібностей [4].

Творчі здібності дітей є сукупністю властивостей і якостей особистості, які сприяють саморозвитку та самореалізації особистості. До того ж, здібності до творчості – універсальна якість особистості, бо її компоненти, сформовані в будь-якому виді творчості (художньому, технічному тощо), можуть проявлятися й здобувати свій подальший розвиток в інших видах творчої діяльності.

З цього випливає, що головною метою позашкільних закладів є забезпечення потреб у творчій самореалізації, здобуття додаткових знань, умінь та навичок за інтересами і вибором, а основним видом діяльності в умовах позашкільних навчальних закладів є робота в гуртках, секціях та творчих об'єднаннях різних напрямків.

Система позашкільного виховання й освіти, що включає науково-технічні й виробничі колективи, художньо-технічні товариства, клуби юних техніків, малі академії наук, дитячі творчі об'єднання створює можливості для забезпечення кожній дитині цілеспрямовану й повноцінну організацію вільного часу, всебічний розвиток власних здібностей, отримання додаткових знань і оволодіння професійними вміннями.

Основним принципом виховання майбутнього покоління є збереження надбань минулого та гармонійне доповнення сучасними ефективними підходами та методами [2].

Естетичне ставлення учнів до світу, до різних видів мистецтва формується переважно під впливом стихійних факторів соціального оточення, зокрема засобів масової інформації, особливо телебачення.

Однією з найпоширеніших форм колективно-групових занять із дітьми є гуртки. Гуртки дають змогу кожному з його учасників знайти роботу, заняття за своїми потребами. До програми занять повинно включатися не тільки корисне (навчальне, розвиваюче, пізнавальне), а й приємне для людини. Гурток відкриває перед своїми учасниками великі можливості для зростання і розвитку творчих здібностей та ініціатив [4].

Одним з улюблених дітьми видів творчої діяльності є заняття в гуртках з української народної вишивки.

Мистецтво вишивки – інтригуюча загадка, і вона вабить кожну дитину. У цьому мистецтві є все, що тягнуло б дитину піднятися на самий верх Сходів творчості і робило цей підйом захоплююче цікавим. Як і в будь-якій грі, головне задоволення тут – процес, а не кінцевий результат. У вишивці величезний діапазон рівнів складності. Це мистецтво є не тільки захоплюючим способом проведення дозвілля, а й засобом вирішення багатьох педагогічних завдань, зокрема розвитку дрібної моторики.

Удосконалюючи і координуючи рухи пальців і кистей рук, вишивка

впливає на загальний інтелектуальний розвиток дитини, в тому числі і на розвиток мови. Вишивка знайомить дітей з основними математичними поняттями (тому що тут доводиться багато рахувати), сприяє концентрації уваги, розвиває конструктивне мислення, здатність комбінувати, просторове мислення, почуття форми, творчу уяву, художній смак, стимулює розвиток пам'яті. Вишивка розвиває інтуїтивне мислення, здатність до осяяння.

Заняття з вишивки – це уроки практичного життєвого досвіду, освоєння і осягнення навколишнього світу, краси і гармонії. Немає межі творчості, бо творчість – це та сама дитяча гра, яка зуміла вижити в дорослій людині.

Здібності до творчості розвиваються у вишивці навіть при мінімумі матеріалів. У вишивці існує величезна кількість видів швів. Одним швом можна створювати нескінченну безліч образів, кожен раз знаходити нові варіанти і способи, навіть без участі педагогів і батьків. А якщо матеріалу достатньо, і поруч знаходиться умілий і в той же час тактовний дорослий, – вишивка стає улюбленим заняттям на довгі роки.

Вишивка відіграє суттєву роль у формуванні художньої культури дитини. Вона містить в собі художньо-естетичні, гуманістичні, пізнавальні, моральні цінності і впливає на духовне становлення особистості.

Діти, які страждають на сколіоз, є особливою категорією, в роботі з якими форми художньо-естетичного освоєння світу використовуються не тільки як засіб їх художньої культури, але і робить на них лікувальний вплив, є способом профілактики та корекції відхилень у розвитку.

Художньо-ручна праця вчить дитину творити, створювати речі за законами краси. Здатність розуміти розумом і серцем найбільш успішно розвивається тоді, коли дитина активно створює художні образи в своїй уяві, одночасно беручи участь в доступних йому формах художньої діяльності.

Процес вишивання неповторний і захопливий для дітей. Він розкриває естетичний смак, привчає до охайності, ретельності, прищеплює любов і творче ставлення до праці, формує певні уміння і навички, які можуть знадобитися як у професійній діяльності, так і в побуті. Через пізнання традиційного народного мистецтва вишивки, як історико-культурної спадщини народу діти усвідомлюють свої взаємозв'язки з нацією, державою [5].

Центром позашкільної освіти у м. Полтаві є міський центр, який діє з 1972 року, метою його є забезпечення потреб дітей та юнацтва в додатковій позашкільній освіті у галузі науки, техніки, мистецтвознавства, спорту; розвиток та підтримка юних талантів; створення умов для творчої самореалізації дітей та підлітків; задоволення потреб у професійному самовизначенні, організації змістовного дозвілля дітей та ін. Для дітей віком від 5-18 років у закладі відкриті творчі лабораторії і майстерні, танцювальний та тренажерна зала, дитяча студія кіно та телебачення, музей етнографії та виставкова зала. Улітку працює єдиний в місті профільний оздоровчий табір «Левада».

У 70-80 рр. міська станція юних техніків м. Полтави нараховувала 40

гуртків та понад 600 учнів, у 80-90 рр. ХХ ст. в освітянському просторі позашкілля відбулися якісні зміни. Міська станція юних техніків перейменована в Полтавський міський навчально-дослідницький центр учнівської молоді, який проводить навчально-виховну, організаційно-масову та наукову роботу серед учнівської молоді міста. В закладі працювало 60 гуртків, навчалася близько 2 тис. учнів.

Із 2003-2014 рр. – у Центрі діє система навчально-виховної роботи, в рамках якої проводиться постійно діючий семінар-практикум та традиційний фестиваль мистецтв дитячої творчості «Передзвони краси і добра».

Полтавський міський центр позашкільної освіти, як найбільший позашкільний навчальний заклад України (наказ МОН від 29.12.2012р. № 1523), продовжує пошук нових форм позашкільної роботи, розробляючи сучасні інноваційні моделі освітньої діяльності.

У центрі діють гуртки за такими напрямками: художньо-естетичний; науково-технічний; дослідно-експериментальний; соціально-реабілітаційний; гуманітарний; спортивно-оздоровчий; еколого-натуралістичний; туристсько-краєзнавчий.

Викладачі та студенти факультету технологій та дизайну тісно співпрацюють з Полтавським міським центром позашкільної освіти, зокрема у 2014 р. учителі Центру брали участь у різних науково-практичних конференціях, які проводилися на базі факультету технологій та дизайну Полтавського національного педагогічного університету ім. В.Г. Короленка. Це, зокрема:

ІІІ Всеукраїнська науково-практична конференція «Феномен писанки в сучасному культурно-освітньому просторі» (3 квітня); Всеукраїнська науково-практична конференція « Генеза полотняного літопису у творчості майстра народного мистецтва Олександри Великодної (до 100-річчя від дня народження)» (23 квітня); Всеукраїнська науково-практична конференція «Мистецтво української вишивки, життєдайне джерело творчості, присвячену пам'яті героя України, заслуженого майстра народної творчості України Віри Роїк» (25-26 вересня).

Директор Полтавського міського центру позашкільної роботи Семеняка Лариса Василівна виступила зі змістовною доповіддю «Творчий внесок Полтавського міського центру позашкільної освіти в розвиток писанкарства в Україні».

Учителі центру, колишні випускники, факультету взяли участь у секційних засіданнях, а також у майстер-класах з різних видів декоративно-прикладної творчості разом зі студентами та викладачами факультету.

Отже, сучасні позашкільні навчальні заклади є осередками виховання справжньої духовності, плекання творчої особистості, виховання людини, що характеризується високою емоційно-естетичною культурою.

ВИКОРИСТАНІ ДЖЕРЕЛА

1. Бех І.Д. *Виховання особистості: Особистісно орієнтований підхід.* / І.Д. Бех – К.: Либідь, 2003. – 280 с.
2. Биковська О. В. *Система трудового виховання в позашкільних*

- зкладах освіти / О. В. Биковська // Педагогіка і психологія формування творчої особистості: проблеми і пошуки : зб. наук. пр. – К. ; Запоріжжя, 2001. – Вип. 21. – С. 242–245.
3. Закон України «Про позашкільну освіту» // Освіта України. – 2000. – 2 серпня (№31). – С. 8.
4. Суценок Т. І. Позашкільна педагогіка: навч. посіб. / Т. І. Суценок. – К.: ІСДО, 1996. – 144 с.
5. Інтернет ресурс: <http://www.kpi.kharkov.ua>

Людмила Бабенко
(Полтава, Україна)

НАЦІОНАЛЬНЕ ВИХОВАННЯ ЧЛЕНІВ ГУРТКА ДЕКОРАТИВНОГО МИСТЕЦТВА НА ЗАНЯТТЯХ З ВИВЧЕННЯ ТРАДИЦІЙНОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ВИШИВКИ

Проблема духовності є особливо актуальною для молодшої Української держави. Практичне втілення вона знаходить через механізми освіти, від якості та впливовості якої залежить моральний, культурний, інтелектуальний рівень народу, ставлення до нього у світі.

Підґрунтям національного виховання є етнопедагогіка (народна педагогіка) - наука про досвід народу у справі виховання молоді. Використання досвіду є цінним джерелом для відродження й становлення національного виховання на сучасному етапі.

Національна система виховання створює всі умови для того, щоб розкривався природні задатки, формувалися нахили, здібності, вироблялося творче, самобутнє світобачення кожної особистості, реалізовувався її творчий потенціал. Глибоке знання учнями творчих умінь рідного народу, його творчої спадщини стимулює пробудження в них творчих задумів, поривань і їх практичну реалізацію. Тому система компонентів народної духовності, шляхи і засоби їх формування мають визначати сутність і зміст національної системи виховання.

Підвалини національного виховання було закладено видатними українськими вченими минулого (Г. Сковорода, К. Ушинський, С. Русова).

На сучасному етапі різні аспекти національного виховання досліджуються в працях багатьох вітчизняних вчених: теоретико-методологічні основи проблеми в умовах державотворення (П. Щербань, О. Вишневський, П. Ігнатенко, І. Підласий, Б. Ступарик); громадянська складова національного виховання (К. Чорна, Ю. Руденко, О. Сухомлинська, Л. Крицька, Н. Косарева, В. Поплужний, Ю. Завалевський, Л. Пічуркіна-Шумейко); роль патріотизму у національному вихованні (В. Кіндрат, Б. Кобзар, Р. Петронговський, В. Каюков, В. Коваль, М. Павленко, В. Герасимчук); особливості народознавчого підходу до виховання підростаючого покоління (М. Стельмахович, Г. Васякович, П. Черніков, Н. Лисенко, В. Лаппо, О. Будник).

Процес розвитку національної самосвідомості громадян України у наш час набув особливого значення; він потребує глибокого вивчення. Нині, у час